

ban kell feltenni, úgy, hogy egy tág fogalomhoz (concept) csatlakozzon, vagyis a kérdésre adott válaszok utat nyissanak a fogalom feltárásához. A mi esetünkben először ezt a fogalmat, azaz a drámaóra gerincét alkotó tanulási területet kellett meghatározni, és ennek alapján született meg az óra vezérfonal-kérdése. Sok csiszolás után végül a többek által elfogadható központi kérdés: *Irányíthatjuk-e életünket?*

IDEA 2001

– kongresszusi beszámoló –

Szauder Erik

Az idei kongresszus fő témájaként, mottójaként *Victor Turner* színházkutató antropológus nyomán a „köztes lét és átmenet játéka” tűzte zászlajára (*Playing Betwixt and Between*). Ezzel a gondolattal a kongresszus szervezői azokra a kulturális és dramatikus tevékenységformákra kívánták felhívni a figyelmet, melyek a művészet és az oktatás határmezsgyéjén mozognak, illetve azt kívánják feltárni. A kongresszus témája így szorosan kötődött az ezredforduló kapcsán világszerte felvetődő kérdésekhez; a globalitáshoz, az önzonosság és a változás együttlétezéséhez, valamint a kultúrák közti párbeszéd szükségességéhez.

Ezt a sokszínűséget, a témák és megközelítésmódok sokféleségének átláthatóságát csak egy nagyon szigorúan, ugyanakkor rugalmasan szerkesztett program képes biztosítani. Visszatekintve az egy hetes programra, azt mondhatom, hogy a norvég – pontosabban: össz-skandináv – szervezőgárda munkája eredményeképpen egy olyan kongresszuson vehettünk részt Bergenben, melynek során a szervezettség könnyedségnek, a rugalmasság pedig természetes létállapotnak hatott.

A rendezvény „főhadiszállása” az *Edvard Grieg* nevét viselő kulturális központ volt, melynek hatalmas előadótermében minden reggel élőzenével fogadták a résztvevőket. A délelőttök általában a felkért előadók plenáris előadásaival, illetve a hozzájuk intézett kérdések megválaszolásával kezdődtek. *Niels Lehman* norvég dramaturg a posztmodern irodalomelmélet és dramaturgia nézőpontjából elemezte a drámatanítás és színházi nevelés előtt álló kérdéseket és feladatokat; *Victoria Santa Cruz* perui színész és rendező az önzonosság fontosságáról és a művészi hitelességről tartott éles hangú beszédet; *Tadashi Uchino* japán színházkutató a szimbólumhasználat egyes kérdéseit érintve a keleti és nyugati színházkultúra összeépülésére mutatott rá; *Jacques Lassalle* francia rendező a színház és az iskola kapcsolatának változásairól beszélt, míg *Kathleen Berry* kanadai drámatanár a drámatanítást mint a kulturális privilégiumok ellensúlyozását szolgáló megközelítésmódot elemezte.

A skandináv közvetlenséget is megtapasztalhattuk, amikor *Märtha Louise* norvég hercegkisasszony látogatásakor mesét olvasott fel a kongresszuson részt vevő norvég iskolásoknak; amikor a volt izlandi miniszterelnök-asszony, *Vingdís Finbógaðottir* a skandináv mitológia alakjairól mesélt vidám történeteket, illetve amikor a norvég gyermekjogi ombudsman(!), *Trond Waage* előadása végén rövid gyermekdallal búcsúzott a hallgatóságtól.

A délelőtt fennmaradó része és a kora délután a szekciómunka ideje volt. A résztvevők – előzetes, illetve a regisztrációkor történő jelentkezés alapján – tíz szekcióban, „speciális munkacsoportban” (SIG) folytathattak tematikus munkát és beszélgetéseket. A tíz szekció témája a következő volt: Dráma/színház és iskola – formai és tartalmi kérdések; Szakemberképzés a színház/dráma tanításához; Színház a közösségépítés szolgálatában – színház, esztétikum, ideológia; Dráma/színház és multikulturalitás; Dráma/színház és nemi identitás; (Poszt)modernitás és dráma/színház; Dráma/színház és populáris kultúra; Dráma/színház és speciális nevelési szükségletek; Ifjúsági színház és TIE – „forma és performa”; Színház/dráma a megbékélés érdekében.

Mind a tíz szekció vezetését két-három, különböző országból (nem egy esetben különböző kontinensről) érkezett szakember látta el, és az itt végzett munkáról a kongresszus záró napján poszter-bemutatóval egybekötött beszámolót tartottak. A munkamódszerek, gondolatok megosztása mellett ezek a szekciók jó alkalmat teremtettek arra, hogy a hasonló területen dolgozó szakemberek személyes, a későbbi szakmai együttműködés lehetőségét kínáló kapcsolatokat építsenek ki egymással.

Nagy megtiszteltetés és izgalmas élmény volt számomra, hogy a speciális neveléssel kapcsolatos szekció vezetését elláthattam. Személyesen annak előtte sohasem látott kollégáimmal, az új-zélandi *Peter O'Connorral*, és dán druzsámmal, *Erik Bentsennel* már előzetesen megegyeztünk a szekció működtetésének főbb vonalaiban (íme, az e-mail áldásai). Úgy döntöttünk, hogy ha már drámatanárok között vagyunk, az együttléteket keretét is érdemes ehhez szabnunk. Beszélgetéseinket tehát egy képzeletbeli diktatúra Gondolatüggyi

Minisztériuma által felkért hírszerző-csapat szerepében folytattuk, és így adtunk számot egymásnak a speciális nevelési szükségletű gyerekeknek, fiataloknak és felnőtteknek biztosított, illetve részvételükkel „külföldön” (országainkban) zajló dramatikus és színházi tevékenységformákról. Hírszerző munkánk során hatalmas mennyiségű háttér-információt, videó-felvételt és esettanulmányt elemeztünk, majd pedig megfogalmaztuk mindazon „renitens gondolatokat,” melyekkel szemben kormányunknak minden bizonnyal fel kell lépnie, hiszen terjedésük a hátrányos helyzet és társadalmi elszigetelődés csökkenését eredményezhetné. (A többi SIG munkájáról részleteket sajnos nem tudok mondani. Az egyes szekciók munkájáról, az itt felhalmozott tapasztalatokról a konferencia szervezői azonban 2002 elején kis könyvecskét kívánnak megjelentetni.)

Az ebédszünetet és az eközben zajló kutatási megbeszéléseket, regionális találkozókat és informális kapcsolatépítő tárgyalásokat követően a résztvevők a városka különböző pontjaira siettek, hogy meghallgathassák, megnézhesék a délutáni programban szereplő előadókat, akik szemináriumi jellegű előadásokat, műhelyfoglalkozásokat, videóbemutatókat és esettanulmány-ismertetőket tartottak a megjelenteknek.

A számtalan bemutató közül talán azt az egy, videó-vetítéssel egybekötött műhelyfoglalkozást emelném ki, melyet – nomen est omen? – az ausztrál *Josephine Fantasia* tartott, témája pedig az új technológiai lehetőségek, azaz a videó, számítógép stb. drámaórai alkalmazása volt. (Tudom, hogy hazai iskoláink egy részében manapság néha a kréta beszerzése is gondot jelent, azonban talán nem minden haszon nélkül való, ha ezekről a – minket is egyre inkább körülvevő, tanulóink érdeklődésére pedig igencsak számot tartó – médiumokról, a bennük rejlő lehetőségekről sem feledkezünk el.) A terembe lépve azonnal feltűnt, hogy mind a négy oldalról egy-egy videokamera, hozzájuk csatlakoztatva pedig egy-egy videoprojektor áll a terem közepén lefektetett szőnyegek körül. Körbe ültünk a szőnyegeken, és a rövid bemutatkozást követően Josephine a színház és a film mint médium különbségeiről kezdett beszélni. Eközben sorra bekapcsolta a kamerákat és a vetítőket, és ettől máris megváltozott a terem atmoszférája. Mi, a körben ülő résztvevők továbbra sem csináltunk semmi különöset, ám a kivetítők segítségével a falakon megjelent, ahogy ezt a „semmit csináljuk.” A feszültséget oldandó ekkor kicsit bohóckodhattunk a kameráknak, majd vezetőnk arra kért minket, hogy egy hétköznapi témáról (kamaszgyerek és szülő; „engedj el a hétvégi bulira”) készítsünk improvizációkat. A bemutatott jeleneteket az egyik kamera előlről (a nézők szemszögéből), két másik azonban, vállra véve, az egyes szereplők nézőpontjából követte az eseményeket. A negyedik kamera pedig a három nézet videoprojektoron megjelenő képet montírozta össze az előtérben „élőben” zajló jelenet képeivel. A felvett anyagot visszanezve elbeszélgethettünk arról a különös jelenségről, hogy az élő színház nézése közben „nem látjuk” a háttérben lévő oda nem illő tárgyakat (és „látjuk” a csak képzeletben létezőket), míg a film esetében ez többnyire megtöri a hatást. Ez után az egyik felvett jelenet néhány másodperces részletét átfuttattuk a sarokban álló képfeldolgozó számítógépes rendszeren. Ezt követően a jelenet egyes „képkockáit” egy színpadvilágítás-szimuláló program segítségével különböző virtuális reflektorokkal „világítottuk meg,” és elemeztük az egyes hatásokat.

Nem állítom, hogy minden műhelyfoglalkozás vagy bemutató ilyen újszerű volt. Általánosságban erre a szakmai programra érvényesnek tartottam a „kevesebb több lenne” elvét, bár lehet, hogy igazságtalan vagyok, hiszen – mert egyszerre nem lehettem több helyen – a több száz tételt felsorakoztató kínálatnak csak igen szerény hányadáról nyilatkozhatom saját élményeim alapján.

Ilyen sűrű program ismeretében talán nem meglepő, hogy a szervezők igen nagy gondot fordítottak a résztvevők esti szórakoztatására, kikapcsolódására is. A kongresszus „hivatalos jazz-klubjában” minden este fiatalok adtak hangulatos koncerteket, míg a színházteremben és a Grieg-központban egy-egy színházi, táncszínházi előadást nézhettünk meg. A július elején menetrendszerűen érkező „fehér éjszakák” azonban még ezt követően sem gyakran teltek kiadós alvással: szállásunkon éjfélutáni gyakran szerveződtek spontán videó- vagy diavetítéssel egybekötött szakmai beszámolókat (pl. az indiai, nepáli közösségi színjátszásról vagy a brazil paraszttal végzett dráma-munkáról), ezek nyomán pedig hajnalig tartó beszélgetések.

Az IDEA ez évi kongresszusa még egy, a világszervezet életében jelentős eseménysornak, a közgyűlésnek és a tisztségviselők megválasztásának is teret kellett adjon. A közgyűlés fő témája a tavaly decemberben megtartott washingtoni küldöttgyűlés jegyzőkönyvében foglaltak megtárgyalása és a következő évek feladatainak meghatározása volt. Sajnos, az IDEA 1997-es budapesti küldöttgyűlése óta a szervezet pénzügyi és átláthatósági helyzete nem sokat javult, sőt, az 1998-as kenyai kongresszus tovább rontotta pénzügyi egyensúlyát. A közgyűlésen hosszan tartó és meglehetősen elkeseredett vita kerekedett a rendezetlen ügyek kapcsán, melyek megoldását a jelenlévők a most megválasztott elnökség legfőbb feladatákként jelölték meg.

A szombati napon megtartott választás eredményeként a szervezet közgyűlése nagy többséggel újra-választotta az elnöki tisztségre *Larry O'Farrellt* (Kanada), aki egyedüli jelölt volt e posztra. Az elnökség tagjai lettek továbbá a következők:

Elnökhelyettes: *Liliana Galván* (Peru) – további jelöltek: *Laura McCammon* (USA); *Tintti Karppinen* (Finnország)

Titkár: *Subodh Pattanaik* (India) – további jelölt: Szauder Erik (Magyarország)
Pénztárnok: *Lucien Nicolas* (Franciaország) - további jelölt: Roger Hancock (Nagy-Britannia)
Projekt-felelős: *Hannu Heikkinen* (Finnország) - további jelölt: Christopher Odjambo (Kenya)
Publikációk: *John O'Toole* (Ausztrália) – egyedüli jelölt
Kongresszus-igazgató, 2004: *Wayne Fairhead* (Kanada) – egyedüli jelölt
„Tárca nélküli” tagok: *Laura McCammon* (USA); *Vlado Krusic* (Horvátország) - további jelöltek: Robin Pascoe (Ausztrália); Carmel O'Sullivan (Írország)

Az idei bergeni kongresszus után talán még erősebben vallom, mint eddig: alapvető fontosságú, hogy ápoljuk külkapcsolatainkat, és aktívan kivegyük részünket a – hazai tevékenységünket egyébként igen nagyra tartó – nemzetközi szervezet munkájából.

A kongresszus zárásakor a résztvevők tájékoztatást kaptak a 2004-ben Ottawában (Kanada) rendezendő találkozó előkészületeiről, valamint arról, hogy a 2007. évi kongresszus megrendezésére Olaszország és Hong Kong adott be pályázatot.

Reménykedjünk, hogy valaki majd ezekre a helyekre is eljut, részt vehet a szakmai programokon, valamint a szervezet döntéshozatali folyamataiban, és tudósíthat az ott történetekről.

A szamárkereskedő lánya

Brian Woolland

Bevezetés

Az alábbi foglalkozásvázlat¹ az kívánja példázni, hogyan lehet egy általános iskola minden egyes alsó tagozatos tanulóját bevonni egy, az Újtestamentum alapján szerkesztett drámaprogramba. Szándékosan, a „hagyományos” iskolai színjátékokkal való hasonlóságok miatt választottam ezt a példát: ez a hasonlóság megmutatkozik a témaválasztásban, illetve abban, hogy a project eredménye előadásként bemutatható nagyobb (szülőkből, ismerősökből, az iskolaszék tagjaiból álló) közönség előtt is. Az előadás ugyanakkor csak kiegészítő lehetőség a programmal kapcsolatos mindennapos osztálytermi munka és a drámaórák mellett, azaz semmiképpen nem válik elsődleges céllá.

Karácsony tájkán majd minden iskolában előadják Jézus születésének történetét. Az itt következő példa a húsvéthoz kíván ötleteket adni, s ehhez olyan témát ajánl meg, mely lehetőséget teremt a zsidók megszabadulását idéző ünnepkör (Pészach) vizsgálatára is; javaslataim azonban könnyen adaptálhatók a karácsonyra vagy bármely más vallási ünnepre.

(A példa feltételezi, hogy az adott iskolában hat osztály működik összesen kb. 170 öt és tizenegy év közötti tanulóval.)

Az előkészületek/próbák során szükséges tér:

Osztályterem, zeneterem, iskola aulája.

Az előadás helyszíne:

Az iskola aulája.

CÉLOK ÉS FELADATOK

A program általános célkitűzései:

1. Az alábbiak kialakítása:

- A Jézus utolsó földi napjainak eseményeit leíró újtestamentumi részek megértése és ismerete.
- Annak megértése, hogy milyen volt a kétezer évvel ezelőtt élt emberek élete Palesztinában.
- A megjelenítéshez szükséges előadói készségek.
- Mások munkájának elfogadása és értékelése.

2. Az alábbiak feltárása és vizsgálata:

- A „hétköznapi” (és az evangéliumokban csak érintőlegesen említett) emberek egyes csoportjainak reakciói Jézus jeruzsálemi bevonulásakor és keresztre feszítésekor.
- A bizalom és a megbocsájtás jelentése.

¹ Eredeti mű: Brian Woolland: *The Teaching of Drama in the Primary School*; Longman, 1993., pp 177-188.